

H A J A L L A

HENNA HELMI
HEINONEN

KYL
MÄ
PÄRJÄÄN

TAMMI

H A J A L L A

**HENNA HELMI
HEINONEN**

**KYL
MÄ
PÄRJÄÄN**

TAMMI / HELSINKI

Kiitos Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahastolle tuesta tämän kirjan kirjoittamiseksi.

Ensimmäinen painos
Teksti © Henna Helmi Heinonen 2026
Kuvitus © Emilia Laatikainen 2026
Teoskokonaisuus © Tekijät ja Tammi 2026
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
Painettu EU:ssa
ISBN 978-952-04-7767-7
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@tammi.fi

1 / UUSI ELÄMÄ

SISÄÄN

mennäänkö pian

Säde. Vastaan viestiin kuvalla iskan akkupora-koneesta.

sori kestää viel vähän

kun puran just mun sänky

se on ny vika juttu mikä viel on

Säde laittaa tuskaemojin.

ooo tuttu sänky

siinä me on kyl nukuttu aika monta yökylää

Mieleen pelmahtaa muistikuvia, varmaan samoja kuin Sädellä. Kirkkaanpinkki lakanasetti, vastikään joululahjapaketista avattu, ja Säde heppayökkärissä niiden lakanoiden välissä. Kikatusta ja räkätystä, kunnes iskä avasi oven ja sanoi: nyt nukkumaan tytöt.

Toisessa muistikuvassa ollaan samoissa lakanoissa vuosia myöhemmin. Mun puhelimelta tulee kauhu-elokuva, sipsipussi on auki mun ja Säden keskellä, muruset kutittavat ihoa. Lakanoiden väri on monissa pesuissa haalistunut.

Nyt sänky on jo tyhjä. Petivaatteet mä olen taitellut sinisiin kestokasseihin, ja patja nököttää kyljellään

huoneen toisessa nurkassa. Sälepohja on kuin ihon ja lihasten alta esiin kuorittu luuranko.

Otan Sädelle uuden kuvan.

nyt hajotan historian

ainaki hetkeks ennenku kokoon sen taas

Ja sitten, surrur, mä aloitan.

Yksi kerrallaan ruuvaan irti pohjalaudat, pinoan ne ikkunan eteen. Toisen pitkän sivun ruuvit nyrjähättävät paikoiltaan ja sivulevy lerpauttaa kohti lattiaa, mutta saan sen pelastettua.

”Jess”, tuuletan itsekseni, vaikka kuka tyhjässä kodissa kuulisi.

Porakoneen surahtelu tuo mieleen isän puuhauksessa autotallissa. Nyt iskä on töissä, iltavuorossa. Kotiin tullessa se saa vain ihmetellä, että hoiditko sä tosiaan kaiken itse.

Lopulta sänky on palasina, palaset siisteissä pinoissa.

did it, sanon Sädelle.

Säde vastaa: *olivia the great*

Lähetän Sädelle sydämen ja kirjoitan:

ja NYT mennää

ikea me tullaan

Ikeassa on paljon ihmisiä ja silmäkantamattomiin huonekaluja. Säde haluaisi katsella mallihuoneita ja hypistellä kaikkea, mutta mä en anna.

”Mä tiedän, mitä etsin”, sanon Sädelle ja yritän välttellä katsomasta mitään muuta.

Olisi ihanaa ostaa kaikkea, mutta tiedän, että ei ole varaa.

”Hanki edes sohvatyynyjä”, Säde vikisee.

”Ei mulla oo vielä ees sohvaa.”

”Hanki sekin!”

Ennen pitkää Säde luovuttaa ja seuraa vain mua mielenosoituksellisesti laahustaen uusiin näyttelysaleihin. Tykkään siitä, että Säde näyttää aina tasan tarkkaan miltä siitä tuntuu. Ihailenkin sitä Sädessä. Mä itse en osaa tehdä samaa, vaan mua on kuulemma vaikea lukea.

Ties kuinka monen mallihuoneen ja huonekalusalin jälkeen löytyy lopulta se, mitä etsin, ruokapöydät. Niitä on lattialla kuin merenä.

Salin takaseinältä mä bongaan hakemani.

”Toi se on. Tota mä katoin.”

Harpon ihmisten lomitse pöydän luo.

Pöytä on soma ja valkoinen. Sen yläpuolelle on ripustettu iso kyltti: HALVIN.

Säde pujottelee mun perässä huonekalujen välejä. ”No ainakin se on tosi pieni, mahtuu varmasti sinne sun tonnikalapurkkiin...”

”Ha ha”, minä tokaisen. ”Jatka tota mun kämpän mollaamista, niin et pääse ikinä kylään.”

Säde nipistää suunsa umpeen, elehtii kädellään, että ei sano enää mitään.

Ihan totta se on, että kämppä on pieni, vain 23 neliötä. Ja vasta siellä käydessäni tajusin, miten vähän se on.

Mutta jokainen neliö on mun ikioma.

Nojaudun vielä testiksi pöytään käsivarsilla, samoin kuin isä kokeili pöydän tukevuutta viime ostosreissulla. Silloin me hankittiin mulle joululahjaksi meikkipöytä, mutta nyt se on jo myyty nettitorilla, ja siitä saaduilla rahoilla mä voin maksaa puolet tästä uudesta pöydästä.

Säde huokaisee. ”Mäkin haluan jo muuttaa kotoa ja ostaa kaikkea.”

”Mä en todellakaan osta kaikkea”, minä huomautan. ”Ei sullakaan olis rahaa mihinkään jos muuttaisit, eihän sulla oo edes töitä!”

”No sä tiedät mitä mä tarkoitan.”

Tiedän mä.

Oma koti, oma kämppä, on iso juttu.

”Sitä paitsi olin mä kesällä siellä jätskikiskalla”, Säde mutisee.

”Ja onko niitä rahoja jäljellä?”

Säde irvistää eikä vastaa. Sen kesäpalkat on kulu-
neet festareihin ja mäkkiin ja vaatteisiin.

Mun rahat ei kulu, koska mä laitan ison osan tal-
teen eri tilille. Olen tehnyt niin aina ja teen yhä, kun
käyn töissä joka päivä. Mun vaan täytyy olla varma
siitä, että pärjään. Täytyy täytyy täytyy.

Säde tuskin miettii samoja juttuja. Yritän kuvitella,
miten Säde iltaisin valvoisi laskien montako euroa
kuluu leffailtaan tai pitäisikö varmuuden vuoksi ottaa
vielä tuurausvuoro työpaikalta. En pysty. Mä olen
syystäkin erilainen kuin Säde, mutta niitä syitä mä en
koskaan päästä mieleeni.

Tärkeää on vain se, että silti me ollaan oltu hyvä
match jo 10 vuotta, minä ja Säde.

Tönäisen sitä olkapäähän. ”Oikeastaan säkin
melkein muutat. Oot ihan varmasti niin usein mun
luona.”

Säden suupieleen puikahtaa hymy. Silmät alkavat
taas tuikkia.

”Voidaanko ostaa edes jotain lisää?” se toivoo.
”*Meidän* kämppään!”

Mä emmin hiukan, mutta annan sitten periksi.
”No, yhtä lautaspakettia mä katsoin netistä.”

”Halvinta varmaan?”

Mä hymähdän. ”Jotenkin arvasit!”

Mun uusi osoite on Pitkäkatu 37 A 205. Säde kurkistelee kaula pitkänä ympärilleen, kun ohjaan ja hidastan oikean talon kohdalle. Parkkipaikat kadun varressa ovat täynnä, on ajettava jalkakäytävälle.

”Mikä noista on sun ikkuna?”

”Ömm... joku. Kolmas kerros. En pysty nyt kattoon.” Peruuttaminen on hankalaa muutenkin, en tykkää siitä, ja nyt taustapeilistä juuri ja juuri näkee taakseen, niin täyteen pienen auton takaosa muutto-laatikoista ja Ikean ostoksista tuli.

”Oisko se toi, missä ei ole verhoja?”

Vilkaisen taloa, ikkunaruuutujen rivejä sen julkisivussa.

Yksi tyhjä ikkuna on vähän kuin ammottava aukko, hyvällä tavalla. Kohta mä täytän sen.

Säde katsahtaa muhun. ”Miltä tuntuu? Oma kämppä!”

Miltä musta oikein tuntuu?

Ihon alla pyrähtelee perhosia. Rinnassa puristaa tukalasti, kämmenet hikoavat.

Mutta miltä musta siis tuntuu?

”En mä tiedä”, minä lopulta vastaan. ”Kiva vaan kun ollaan nyt tässä. Ja kun tulit auttamaan!”

Tunnen Säden pehmeiden sormien painuvan mun kämmenselälle. Ne kiertyvät mun ranteen ympäri, tutut sormet, turvalliset.

”Mä tuun kuule auttamaan sua silloinkin, vaikka et pyydä!”

Sitten se pörröttää molemmin käsin mun hiuksia, suortuvat halkovat näkökenttää. ”Nyt mennään, Oliivi, nyt mennään!”

Säde tempaisee auton oven auki, sisään leyhähtää lämmintä ilmaa.

Mä jään etsimään avainta auton keskikonsolista, minne se on kadonnut? Tarkistin kyllä ennen lähtöä, tiedän että avain on siellä ja silti jännittää, olenko ehtinyt hukata sen.

En ole. Avain löytyy.

Se on niin pieni, persoonaton. Musta pää, teräksiset hampaat.

Kädessä avain tuntuu terävältä ja viileältä, päinvastaiselta kuin Säden tuttu ote.

Mutta se on mun oma.

Me kannetaan tavaroita hissiin ja hissillä ylös. Ilveil-
lään peilille, Säde nappaa kuvan.

”Vitsi mikä päivä!” se sanoo ja painaa posken mua
vasten.

Mun ovi on kolmas hissiltä, postiluukussa on
numero 205 mutta ei nimeä.

Aika pysähtyy hetkeksi, sydän hakkaa. Ohikiitävän
hetken tekee vielä mieli peruuttaa, käpertyä takaisin
lapsuudenkotiin, vaikka sieltä mä juuri haluan pois,
kauas, niin kauas ettei mikään sieltä enää näy tai
tunnu.

Avaan oven, ikkunasta tulvii valoa tyhjään asun-
toon ja sieltä käytävään.

”Meidän kämppä”, Säde hihkuu ja luikahtaa sisään
mun olkapään vierestä.

Mä annan katseeni vaellella maalattuja seiniä pit-
kin, puuta jäljittelevää laminaattilattiaa, keittiön kaa-
pistojen metallisia kahvoja. Tuntuu, etten ole nähnyt
ikinä mitään kauniimpaa.

Säde harppoo asunnossa. ”Eihän tää oo niin
pieni?”

En osaa oikein vastata, en kertoa sitä miltä tuntuu.

Miten haluaisin pomppia ja huutaa ja samalla mennä vain makaamaan keskelle lattiaa!

Sä teit sen, Olivia! Sä pääsit tänne asti, kaikesta paskasta huolimatta olet nyt tässä pisteessä.

Mutta en mä osaa, joten sanon vaan: ”Haetaan toinen kuorma.”

Hissireissuja täytyy tehdä lopulta kolme. Loppukesän hellepäivä nostaa hien niskaan, kiedon paidan solmulle vyötärölle.

Tavarapinojen lomassa Säde höpisee deittiasioitaan. ”Kerroinko mä sulle siitä yhdestä tytystä, jonka kanssa mulla oli silmäpeliä?”

Mä epäröin. Säde on kova treffailemaan, ihastumaan ja tekemään aloitteita, enkä aina pysy perässä sen seuraelämässä. ”Oliko se sun exän joku kaveri?”

”Ai kenen exän?”

Kaivelen muistinystryöitäni. Säden exien listakin on pitkä, toisin kuin mulla.

”Oliko sulla joskus exä nimeltä Markus...”

Säde hihittää. ”Joo, Markus the Dorkus. Ja tää ei ollut Markuksen kaveri, vaan sen serkku!”

Me kannetaan yhdessä painavaa ruskeaa pahvilaatikkoa, joka sisältää äsken ostetun pöydän, ja samalla Säde kertoo Markuksen serkusta eli tytöstä, jonka Säde näki sattumalta baarissa. Tytöllä oli kuulemma ihanan tumma äänenväri ja kirkasta huulipunaa, ja hän tykkäsi just samasta juomasta kuin Säde, niin että pian lasissa oli kahdet huulipunanjäljet.

”Kuulostaa soon to be exältä”, mä arvioin.

”Mä toivon niin!”

Säde on mun paras ystävä, mutta en kyllä ikinä voisi sekaantua siihen sillä lailla. Se käyttää ihmisiä kuin nenäliinoja, kuivaa yhdet kyyneleet ja jatkaa matkaa.

Sillä on tunteet pinnassa, kasvoilla ja käsissä, mulla ne on syvällä sokkeloiden päässä. Kerran on yksi ihminen päässyt mun sydämeen. Se satutti mua. En tiedä, päästänkö sinne enää muita.

Avaan taas kodin oven, taas tulvahtaa valoa käyttävään, vaikka eteiseen kertynyt tavarakasa alkaakin varjostaa sitä. Moppi, imuri, kaksi vanhaa keittiön tuolia autotallista. Iskän mukaan ne on olleet sillä, kun se oli nuori sinkku, ja nyt ne periytyi hyvään käyttöön.

Säde tutkii tyhjiä kaappeja, avaa laatikoita.

”Älä vaan ala purkaa mitään tavaroita sinne”, mä varoitan. ”Haluun järjestää itse.”

”No en todellakaan ala, kyllä mä sut tunnen”, Säde sanoo mutta jatkaa silti tutkimistaan.

Mä mittailen katsellani ikkunaa, mietin onko mun ostamat verhot liian lyhyet näihin ikkunoihin.

Säden käsivarret kiertyvät mun hartioiden ympärille.

”Oma kämppä, Olivia! Oma vitun kämppä!”

Mä annan Säden halata.

Mitä mä nyt stressaan? Hölmö Oliivi. Sä pärjää kyllä, ainahan sä pärjää.

Päätän hymyillä.

Iskä tulee töistä kotiin puoli yhdentoista maissa. Se moikkaa tullessaan, ottaa muovikassista kotimatkalta ostamansa mikroaterian ja laittaa sen lämpenemään.

”Menikö ilta hyvin?” se kysyy niin kuin tavallisesti.

Ja minä vastaan, kuten aina: ”Joo, meni. Entä töissä?”

”Taas oli konetta hajotettu”, iskä sanoo tarkoittaen työtään eli huoltohommia.

”Ja nyt on korjattu”, minä täydennän.

Iskä hymähtää.

Tuntuu turvalliselta. Viimeistä kertaako, juolahtaa mieleen, sitten työnnän haikean olon pois.

Kyllähän mä tulen vielä kotiin käymään. Iskä asuu täällä edelleen, vaikka kukaan muu ei enää. Tulen vaikka leipomaan sille, kun ei se itse osaa, ja ehkä se laittaa jonain sunnuntaina lohta ja perunamuusia, sen bravuuria.

Pyyhin mikron iskän ruoan jäljiltä, laitan pois valmisaterian roskat.

Pistäydyn olohuoneen ovensuussa. ”Mä meen nyt nukkumaan.”

Telkkarin valo kajastaa iskään, mikrokulho lojuu jo tyhjänä sen sylissä. Televisiosta tulee *Huutokauppa-keisari* tai jokin muu ohjelma, josta iskä tykkää tai johon se on ainakin tottunut.

Iskä nikkaa niskallaan. ”Hyvää yötä”, se sanoo katsettaan kääntämättä, mutta pehmeästi.

”Huomenna sitten”, mä muistutan vielä lähtiesäni.

Mun huoneessa kaikki on valmista aamun muuttokuormaa varten. Pinoissa takaseinustalla on sänky palasina, vaatekaapin tavarat on viikattu laatikoihin, kirjahylly tyhjennetty, ja sen vierellä nököttää yöpöytä.

Patjan olen laittanut keskelle lattiaa, menen sille pitkäkseni. Katulampun haaleankeltainen valo lankeaa jalkopäähän, kun ikkunassa ei ole enää verhoja.

Säde ja Neea on pyytäneet pelaamaan, selitän etten voi.

purin jo koneen

eikä mul oo enää pöytääkään

Muutkin kaverit haluavat tietää, miten muutto sujuu, vastailen niille. Kukaan toinen mun tuttavista ei ole vielä muuttanut omilleen, joten kaikkia kiinnostaa. Tavallaan ihan kiva.

millon tuparit, tiedustelee aika moni.

Vastaan nauruemojeilla ja lupaan, että pian.

”Sähän oot vielä hereillä.”

Iskä. Se on ovenraossa.

”Ja kaikki on purettu”, se sanoo ihmeissään.

Hymyilen. Se tuntuu kehulta, johon en osaa vastata.

Iskän kasvoille osuu varjo, en erota sen silmiä kunnolla. Tunnen kuitenkin, miten se katselee mua. ”Sä näytät pieneltä siellä lattialla.”

”Ja tää koko huone näyttää isommalta, kun sitä katsoo täältä patjalta.”

Iskä naurahtaa, vaihtaa asentoa. Hetken se katselee tyhjiä seinä. ”Ei sulla olis ollut kiire muuttaa. Olishan mulla täällä sulle edelleen tilaa.”

Sanat osuvat. Iskä ei kuulosta iloiselta, ja se tuntuu pahalta.

”Joo, haluan vaan jo omilleni”, mä sanon ja nielaisen viimeisen sanan niin kuin se olisi valhe.

Tulee painostavan hiljaista. Haluaisin sanoa, että en mä susta halunnut päästä eroon. Mutta en osaa. Ehkä iskäkin haluaisi sanoa jotain, mihin se ei pysty.

Sitten iskä silmää pinoja huoneen reunalla ja vaihtaa puheenaihetta. ”Sä tosiaan purit sen sängynkin sitten yksin. Oliko vaikeaa?”

”Ei”, minä väitän, ja se ainakin on melkein totta.

”Käytitkö akkuporakonetta?”

”Joo, mut mä palautin sen kyllä.”

Iskä nyökkää. On taas hiljaista. Me ei olla hyviä puhumaan.

”Sä voit kyllä mennä jo”, minä sanon hetken päästä topakasti.

Iskä hörähtää ja vetää oven perässään kiinni. Mennessään se näyttää pienemmältä kuin ennen.

Niin kotona käy, kaikki jää pieneksi. Tulee mieleen mökkirannan astinkivet, joilta yhdeltä toiselle ei ihan kunnolla yletä astumaan, mutta on vaan pakko.

Kun Oliviaa ahdistaa, arkiset rutiinit kannattelevat. Vähitellen pienet tavat alkavat kuitenkin vallata elämän. Miksi kaikkea täytyy koko ajan tarkistella? Miksi ajatuksista on vaikeaa päästä irti? Ystäväporukan 18-vuotissynttäreillä kulissit alkavat sortua. Olivia joutuu miettimään, kuka hänen vierellään aidosti seisookaan.

Hajalla-sarja kertoo nuorista, joiden mielenterveys horjuu ja askeleet avun piiriin ovat raskaita. Olivian tarina on sarjan toinen osa.

www.tammi.fi

N84.2

ISBN 978-952-04-7767-7